
O'QUVCHILARDA MILLIY TARBIYA TUSHUNCHALARINI TARKIB TOPSHIRISHNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI

Egamberdiyeva Farida O'ktamovna

Pedagogika fanlari nomzodi, professor

Xamrayeva Dilorom Uktamjonovna

Orental universiteti magistri

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'quvchilarda milliy tarbiya tushunchalarini shakllantirish jarayonida foydalanish mumkin bo'lgan didaktik imkoniyatlar tahlil qilinadi. Milliy tarbiyaning ta'lim jarayonidagi o'rni, uni shakllantirishning samarali usullari va zamonaviy pedagogik yondashuvlar yoritib beriladi.

Kalit so'zlar: milliy tarbiya, didaktika, pedagogik yondashuv, ta'lim, o'quv jarayoni.

KIRISH

Bugungi kunda milliy tarbiya tushunchalarini o'quvchilarga singdirish zamonaviy ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Milliy tarbiya – bu yosh avlodda vatanparvarlik, milliy o'ziga xoslik va an'anaviy qadriyatlarga sodiqlikni shakllantirish jarayonidir. Ushbu maqolada milliy tarbiyaga oid tushunchalarni o'quvchilarga yetkazishda qo'llaniladigan didaktik imkoniyatlar va pedagogik usullar tahlil qilinadi. Milliy tarbiya – ta'lim tizimining ajralmas qismi bo'lib, u o'quvchilarning milliy o'ziga xosligini shakllantirishga qaratilgan. Bu tushuncha quyidagi asosiy jihatlarni o'z ichiga oladi:

Vatanparvarlik – yosh avlodni millat va davlat manfaatlariga sodiqlik ruhida tarbiyalash;

Madaniy merosga hurmat – milliy qadriyatlarni o'rganish va ularga amal qilish;

An'anaviy urf-odatlarini saqlash – milliy marosim va bayramlarni e'zozlash;

Axloqiy yetuklik – milliy axloqiy me'yorlar asosida tarbiya berish.

Milliy tarbiyaning ta'lim jarayonidagi o'rni shundaki, u nafaqat o'quvchilarning intellektual rivojlanishiga, balki ularning ma'naviy va axloqiy shakllanishiga ham ta'sir ko'rsatadi. Milliy tarbiyani shakllantirishda didaktikaning quyidagi imkoniyatlaridan foydalanish mumkin:

Integrativ yondashuv: Milliy tarbiya barcha fanlar bilan uyg'unlashtirilib o'qitilishi mumkin. Masalan, tarix darslarida milliy qahramonlar hayoti, adabiyotda milliy asarlar orqali tarbiya berish.

Faol va innovatsion metodlardan foydalanish: Rolli o‘yinlar, interfaol mashg‘ulotlar, muammoli ta‘lim usullari orqali o‘quvchilarning milliy tarbiya tushunchalarini chuqur anglab yetishlariga yordam berish.

Audiovizual vositalardan foydalanish: O‘quvchilarga milliy filmlar, videoroliklar va hujjatli filmlar namoyish etish orqali ularning milliy ongini rivojlantirish.

Ijodiy yondashuv

O‘quvchilarga milliy mavzularda insho yozish, she‘r o‘qish va badiiy chiqishlar qilish orqali milliy qadriyatlarga hurmat uyg‘otish.

Ota-onalar va jamiyat bilan hamkorlik: Milliy tarbiya oilada boshlanadi. Shuning uchun o‘qituvchilar ota-onalar bilan hamkorlikda ishlashi, milliy tarbiyaga oid tadbirlar tashkil etishi lozim

Milliy tarbiya – bu jamiyatning madaniyati, an‘analari, urf-odatlar, qadriyatlari va ma‘naviyatini yosh avlod ongiga singdirish jarayonidir. Ushbu jarayonda didaktikaning roli juda katta, chunki ta‘lim orqali milliy g‘oyalar, vatanparvarlik, madaniy meros va axloqiy qadriyatlar shakllantiriladi. Didaktika – bu ta‘lim jarayoni va uning samaradorligini oshirishga qaratilgan tamoyillar, metodlar, usullar majmui bo‘lib, u quyidagi yo‘nalishlarda milliy tarbiyani shakllantirishda qo‘llaniladi:

Ta‘lim mazmuni orqali – o‘quv dasturlariga milliy qadriyatlar, tarixiy voqealar, buyuk ajdodlarning merosi kiritilishi orqali milliy tarbiya shakllantiriladi.

O‘qitish metodlari orqali – interaktiv metodlar, badiiy adabiyot, tarixiy voqealar tahlili va muhokamalari yordamida milliy ong va tafakkur rivojlantiriladi.

O‘quv muhiti orqali – milliy muhitda ta‘lim olish, dars jarayonida milliy urf-odatlar aks ettirgan yondashuvlardan foydalanish tarbiyaning samaradorligini oshiradi.

Didaktikaning quyidagi tamoyillari milliy tarbiyani shakllantirishga xizmat qiladi:

Hayotiylik va amaliy yo‘naltirilganlik – o‘quvchilarga milliy qadriyatlar va urf-odatlarini hayotiy misollar orqali tushuntirish.

Tizimlilik va izchillik – milliy tarbiyani bosqichma-bosqich singdirish, maktabgacha ta‘limdan boshlab oliy ta‘limga qadar izchil davom ettirish.

Faollik va mustaqillik – o‘quvchilarning milliy qadriyatlarni o‘zlari o‘rganishi, muhokama qilishi va xulosa chiqarishiga sharoit yaratish.

Ko‘rgazmalilik – milliy san‘at, hunarmandchilik, tarixiy obidalar va milliy urf-odatlar asosida darslarni tashkil qilish.

Quyidagi metodlar milliy tarbiyani shakllantirishda samarali hisoblanadi:

Axborot berish metodlari – milliy tarix, buyuk shaxslar haqida ma'lumot berish.

Muammoli ta'lim – milliy an'ana va qadriyatlarning zamonaviy jamiyatdagi o'rnini muhokama qilish.

Amaliy mashg'ulotlar – milliy hunarmandchilik, madaniyat va san'at bilan bog'liq darslar o'tkazish.

Ta'limda o'yin metodlari – milliy o'yinlar, rolli o'yinlar orqali milliy tarbiyani singdirish.

XULOSA

Milliy tarbiya tushunchalarini o'quvchilarga tarkib topshirish jarayonida didaktik imkoniyatlardan samarali foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi. Integrativ yondashuv, innovatsion pedagogik usullar va interaktiv metodlarni qo'llash orqali yosh avlodning milliy ongini yuksaltirish mumkin. Shuningdek, ta'lim muassasalari, ota-onalar va jamiyat hamkorligida milliy tarbiyaning ta'sirchanligi yanada ortadi. Milliy tarbiya yosh avlod ongida vatanparvarlik, milliy g'urur va qadriyatlarga sadoqatni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Didaktika esa bu jarayonda ta'limning samaradorligini oshirish, milliy qadriyatlarni ongli va tizimli ravishda yetkazish imkoniyatini beradi. Shu sababli, ta'lim jarayonida didaktikaning imkoniyatlaridan to'g'ri foydalanish milliy tarbiya samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Hasanboyeva, N. (2020). Pedagogik texnologiyalar va ta'lim sifati. Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi.
2. Karimov, I. (1997). Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. Toshkent: O'zbekiston.
3. Niyozova, S. (2019). Milliy tarbiya va zamonaviy pedagogik yondashuvlar. Toshkent: O'qituvchi.
4. Avloniy, A. (1992). Turkiy Guliston yoxud axloq. Toshkent: O'qituvchi.
5. Qodirov, A., & Mahmudov, N. (2010). Pedagogika nazariyasi va tarixi. Toshkent: Sharq.
6. Yuldashev, A., & Yo'ldoshev, S. (2018). Pedagogik mahorat. Toshkent: Fan va texnologiya.
7. Hasanboyeva, O. (2015). Pedagogikaning nazariy va amaliy asoslari. Toshkent: O'qituvchi.
8. Norkulov, S. (2019). Didaktika va milliy tarbiya. Toshkent: Innovatsiya ziyo.